

szamosújvári gyógyszerészek kitüntetését. A Világ Igazai diplomát és érmet Izrael Állam bukaresti nagykövetsége adta át a már elhunyt gyógyszerész házaspár fiának. A II. Világháború alatt ugyanis Nits Gyula és Aliz Szamosújváron zsidókat bujtatott és mentett meg.

Egy kérdőív és a margója

Az Erdélyi Örmény Gyökerek-füzetek eddig is hangsúlyozott elvei alapján kedves kötelességének tesz eleget, amikor közli az Országos Örmény Önkormányzat Oktatási Bizottsága által kolportált kérdőívet, ám ezt egyszerűsített formában.

Azt, hogy az OÖÖ - végre! - hozzálát - reméljük, komoly szakmai megalapozottsággal - az örmény nyelv oktatásának, csak üdvözölhetjük. Magunk is számos, korábbi írásunkban fölemlítettük, hogy az OÖÖ ezzel a kérdéssel adósa a magyarországi örmény anyanyelvű örményeknek. Adósa azoknak a magyar anyanyelvű örmény származásúaknak is, akik szeretnének megismerkedni őseik nyelvével (még akkor is, ha ez az örmény nyelvnek korban is, kultúrában is újabb s másféle idiómája). Adósa azoknak az egyáltalán nem örmény kötődésű magyar adófizetőknek is, akik bármilyen oknál fogva szeretnének megismerkedni a mai Örményország nyelvével.

Az, hogy - a körlevél szerint - az OÖÖ Oktatási Bizottsága szeretné felmérni az erre irányuló igényeket, a lehető legtermészetesebb törekvés. Hiszen a szervezés, az oktatás megindításakor a Bizottságnak tudnia kell, mire készüljön.

Másként kell nyelvi kurzust szervezni, ha 15, s másként, ha 115 résztvevővel kalkulálnak. Még fontosabb különbség, hogy másként s másféle oktatásra van szüksége az első nemzedéki beköltözőnek ahhoz, hogy fenntarthassa s megtarthassa örmény anyanyelvét; másként s másféle oktatás kell a második-harmadik nemzedéki beköltözőnek, akinek van tudása, de kopik, vagy aki gyermekként hallotta szüleitől (vagy csak egyiktől, netán csak a nagyszüleitől) a nyelvet, s további oktatásra, képzésre, kultúra-fejlesztésre van szüksége; s ismét más és másként kell annak, aki magyar anyanyelvű, magyar kultúrájú.

Csakhogy: kissé meghökkentő a körlevél néhány magyarázó mondata. Idézzük, szó szerint, az eredeti levél szerinti kiemeléssel:

„Az ismeretes anomáliák miatt a hazai jogalkotás változtatni kíván a kisebbségi törvényen. Minden jel arra mutat, hogy a változtatás két lényeges elem felé mutat:

- a képviselőknek regisztrációval kell kifejezniük etnikai hovatartozásukat
- képviseleti kompetenciájukat nyelvismerettel, alapvető kulturális ismeretekkel alá kell támasztani.

Az Országos Örmény Önkormányzat nyelvtanfolyamokat szervez a nyelvet nem ismerő örmény képviselők, és az örményül tanulni kívánók számára:'

Namármost, először is egyáltalán nem az OÖÖ-vel vitatkozva: minden jel arra mutat, hogy a képviselőknek regisztrációval kell kifejezniük etnikai hovatartozásukat. Sajnálatos, de így helyes. Bármennyire rosszemlékű, rosszízű szó is nemzetiségi-etnikai kérdésekben a „regisztráció”, bizony, úgy látszik, hogy a mai magyar társadalomban csak ez a megoldás.

Magyarán: ha Jászladányban öt magyar - megcsúfolva a szép számú helyi cigányságot - cigány önkormányzatot alakíthat; ha Zalaegerszegen öt ember, akik 1994-98 között cigány önkormányzatot alakítottak, ám 1998-ban másokat választottak helyettük s ezért ők 2002-ben hirtelen örmény önkormányzatot alakítottak, bár effélére senki más eladdig nem is gondolt... s más (akár budapesti) példáktól ezúttal tekintsünk is el... akkor bizony, valamit változtatni kell.

Ha így, akkor egyet tudunk érteni az OÖÖ Oktatási Bizottsága körlevelének kezdetével: „az ismeretes anomáliák miatt...”

De, ismét csak magyarul: ha viszont az jut eszünkbe, hányszor hangzott el a „leghivatalosabb” főrmény, a 8 éven át regnáló Alex Avanesian szájából, hogy „csak az örmény, aki örményül tud” s ezért mindenféle Zakariások, Szongothok, Issekutzok, Gajzágók, Jakabffyok, Vákárok és Korbulyok nem örmények, nem örmény származásúak; csak az amúgy valóban drága, csodálatos Agárdi Gábor örmény (mert híres színész) és Kiss Ernő (mert aradi vértanú)..., hát akkor nem tudjuk, mik is azok az „ismert” anomáliák. Pedigpedig milyen érdekes lenne, ha valaki végigszámolná, hogy a legörményebb Arménia Népe Kulturális Egyesület százvalahány képviselőjelöltjéből (a 2002 októberi választásokon) hányan is voltak annyira örmények, hogy ismerjék is a nyelvet? (Nem lenne érdekes: unalmas lenne, aminthogy az egész téma kezd unalmassá, lerágott csonttá válni.)

Ezt az OÖÖ Oktatási Bizottságának levele ugyan csak fölemlíti, de utána előrevetít egy - még első fogalmazásban sem előterjesztett - törvényi lehetőséget. Ismételjük: konzultációs szakaszban lévő, megfontolás, vita tárgyát képező ötletet: „képviselési kompetenciájukat nyelvismerettel, alapvető kulturális ismeretekkel alá kell támasztani”.

Na, ez már beszéd!

Még jó, hogy a - magyar adófizető szavazópolgárnak nem muszáj örményül tudnia, miközben választások idején beikszeli A., B. vagy C. örmény kisebbségi képviselőjelölt nevét, de (az előbb csak példaként) felsorolt Zakariások, Szongothok, Issekutzok, Gajzágók, Jakabffyok, Vákárok és Korbulyok mehetnek a budapesti Rigó utcába felsőfokú örmény nyelvvizsgáról papírt szerezni, ha képviselőjelöltként indulnak. Másként nem örmény származásúak, képviselőjelöltek sem lehetnek.

Mellesleg adódik egy kérdés: az elmúlt években képviselő jelöltként induló (sőt, nagy többségükben meg is választott) örmény anyanyelvű örmények mennyire tudnak magyarul? Ez csak azért jut eszünkbe, mert egy - akárcsak kerületi - kisebbségi képviselő esetében nem árt, ha érti is a tevékenységgel kapcsolatos jogszabályokat, amelyek magyarul íródnak.

Nem az Országos Örmény Önkormányzat döntésétől függ, hogy különféle - kissé elfogult s határmenti anyaországgal bíró - nemzetiségek nyomására a magyar Országgyűlés miként fogja módosítani a vonatkozó törvényeket. Az viszont az OÖÖ örményadta kötelessége, hogy tisztességgel igyekezzen körömszakadtáig védeni a magyarországi örmények és örmény származásúak, a nyelvet nem tudók és tudók identitáshoz való, közös jogát! Akárha az kettős identitás!

Muszáj-e ismét feltámasztani a mi köreinkben is ezt a megosztó szellemet, hogy „csak az örmény, aki örményül tud”? Ismételjük: ez az OÖÖ örményadta kötelessége!

Muszáj-e kitagadni az örménységből azt az amerikai William Saroyant (akitől májusi számunkban hoztunk egykor éppen az Arménia Népe kiadványában is szereplő idézetet), aki egy vak hangot nem beszélt, nem írt örményül s mégis örmény? (Vagy netán: világhíre őt is felmenti az örményül tudás kötelessége alól?)

A mi, magyar nyelvünkön úgy mondanánk: amerikai örmény. Úgy, ahogyan mi magyar örmények vagyunk. Vagy azt is elfeledjük már, hogy az örménység újkori iszonyatáról egy Franz Werfel nevű, német anyanyelvű prágai zsidó származású író németül írott műve az egyetlen, nemzetközileg ismert mű? Utasítsuk-e vissza a Musza Dag negyven napját, hiszen Werfel nemhogy nem tudott a (valamelyik) örmény nyelven, de még csak messzi származásában sem volt örmény? (Igaz, nem is jelöltette magát magyarországi kisebbségi képviselőjelöltnak, mert 1945-ben meghalt.)

Mit akar a Magyarországon élő, örmény születésű örmény? Elszigetelni? Elszigetelődni? Visszafordulni keletnek? Úgy tenni, mintha az utóbbi évszázadokban a Magyar Királyság s az Erdélyi Fejedelemség területén nem is léteztek volna örmények? Ha egyszer az örménytudat, az örmény kultúra fennmaradt - miközben elhalt a nyelv, az őseink által beszélt örmény-kipcsák; ükapáink, s azok nagyapjai pedig tudatosan s fennen vállalták a magyarságot - akkor ez nem is jó modell? Abba kell hagyni? Netán vissza kell süllyedni

valahová, nem, nem az őshazába, hanem a minden értelmes, lelki, szellemi érték helyett csak „anyanyelv plusz lóvé” világába? Ez még a legprimitívebb kereskedő gondolkodásával is ellentétes, hiszen nem akar a lehetséges vásárló nyelvében beszélni!

S akkor még szót sem ejtettünk a modern, társadalmi ember csodálatos lehetőségéről: arról, hogy a kettős (a mai erdélyiek esetében netán hármas) identitás miféle lelki-kulturális, művelődési és lelkiismereti gazdagságot jelenthet!

No, mindezt nem tételezzük fel a jelenlegi OÖÖ-ről, sem egyetlen tagjáról, sem egészéről. Ezért akadtunk fenn egy kicsit a szóban forgó körlevél néhány kitételén, legfőképpen pedig a levél végén kiemelten közölt felhíváson:

„Kérem, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel, amelynek tétje nemcsak az asszimiláció megállítása, esetleg visszafordítása, hanem az örmény önkormányzatiság léte vagy nemléte is:”

Tehát: ezek szerint valakik addig ütötték az „örmény, aki örményül tud” nevű vasat, amíg el nem jött az a lehetőség, hogy a Magyar Köztársaság tudomásul veszi és szentesíti a „nyelv=nemzetiségi kisebbség” című egyenletet. Akkor pedig kedves, kultúrált - s többnyire kétnyelvű - örmény anyanyelvű testvéreink nem lesznek többé nemzetiség, mert a Kisebbségi Törvényben ott az a bizonyos „1893 előtt honos” kitétel (s kicsi a valószínűsége, hogy azt változtassák és például 1993-ra módosítsák).

Persze, akkor mi, jobbára erdélyi s örmény származású magyarok sem leszünk kisebbség. Egy színfolttal kevesebb a kárpátmedencei palettán.

Erdemes vitatkozni, ki veszít többet?

Valószínűleg mindannyian; magukat magyarnak tartó örmény származásúak, magukat örménynek valló félmagyar-félörmények, muszájból beilleszkedni igyekvő örmények..., és mindazok, akik magyarok s származásilag semmi közük hozzánk.

A szerkesztőség

Kérdőív

Kérem, az alábbi kérdésekre válaszolva segítse, hogy az Országos Örmény Önkormányzat által indított hétvégi iskolánkat az igényeknek és szükségleteknek megfelelően tudjuk megszervezni. Kérjük, a megfelelő választ jelezze aláhúzással!

1. Melyik korcsoportba sorolja magát?

általános iskola középiskola egyetem felnőtt nyugdíjas

2. Heti hány órát tudna nyelvtanulásra szánni?

(írjon be egy számot 1-6-ig)

3. Mely napokat és napszakokat tartja megfelelőnek?

(a napot és a napszakot is húzza alá!)

a/ péntek szombat vasárnap

b/ délelőtt délután

4. Milyen szinten szeretné elsajátítani a nyelvet?

alapfok középfok felsőfok

Szeretnék örményül tanulni, kérem az alábbi elérhetőségi adatokon értesítsenek a tanfolyam kezdetéről:

Név:

Cím: